

HEDE

med VEMDALEN, TÄNNÄS, STORSJÖ och LJUSNEDAL.
(Härjedalen.)

Härjedalens pastorat Sveg och Hede hafva ursprungligen icke, såsom Jämtlands, fått sin kyrkliga organisation och sina präster från Upsala, utan från Trondhjem, under hvars biskopsdöme landskapet - med undantag af några militära ockupationstider - hörde till Brömsebrofreden 1645. Om landskapets äldsta förhållande är ej mycket bekant. De båda pastoraten framtråda på 1400-talet. År 1442 omtalas Vemdal i *Heida* socken.¹ Den Trondhjemska reformatsen af år 1589 nämner 3 kyrkor i Hede; moderkyrkan, *Vindal* (Vemdalen) i norr och *Tydanes* (Tännäs) i väster, men »om kyrkotjänsten uti Härjedalen, säger undersökningskommissionen², kunna vi ej något visst skick göra, ty kyrkorna äro så långt från hvarandraliggande och prästens ränta är ringa; men vi hafva dock befallt dem att betjäna kyrkorna med största möjliga flit, som de vilja ansvara för Gud och deras öfverhet». Antalet bönder i Hede gäll uppgafs ock till blott 50.

Vid moderkyrkan bodde senare på 1600-talet både pastor och komminister, och åt den sistnämnde hade församlingen inlöst en lägenhet till boställe, men år 1818 ingingo prästerskapet och församlingsborna en öfverenskommelse, att komministern skulle förflyttas till Vemdalen, där en utjord väster om kyrkbyn *Väster-Åsen* inköptes och iståndsattes till komministers hemvist. År 1832 utbyttes denna lägenhet mot en annan i själfva kyrkbyn. Om detta boställe och rättigheten till dithörande skog uppkom senare strid (*Thulin*, Eckl. boställena 3 s. 355).

Redan på 1680-talet hade en bruksförsamling bildats vid det inom Tännäs liggande *Mässlinge*, senare *Ljusnedals* bruk, som den följande tiden dels betjänades af Hede prästerskap med vissa predikningar, dels af särskildt tillsatta brukspredikanter. Med denna predikantsbefattning kom själavården om lapparna i Hede, Ovikens och Undersåkers pastorat från 1770 en tid framåt att förenas.

I samband med en lönereglering för Hede pastorat beslöt K. Maj:t i resolution 25 apr. 1871, att en ny komministerstjänst skulle inrättas, hufvudsakligen afsedd för Tännäs, Ljusnedals och Storsjö församlingar, och genom särskildt bref 21 febr. 1902 medgafs, att denna komministratur fick tillsättas, ehuru församlingarna ännu icke anskaffat behörigt komministersboställe, hvarjämte vården om Hede lappförsamling skulle öfvertagas af nämnda komminister mot ett årligt arvode af 500 kronor från lappmarkens ecklesiastikverks anslag.

Beträffande kyrkorna i pastoratet säges med någon större sannolikhet den första kyrkan i Hede varit ett litet träkapell å norra sidan om Ljusnan på den s. k. *Prästvallen*. Sedermera blef en kyrka af gråsten uppmurad på älfväns södra sida. Hon var 19½ aln. lång, 9½ bred med ofantligt tjocka murar och blef af Hälsingarna under ofreden bränd, men iståndsattes till sitt förra skick med penningeunderstöd från

¹ DN 14 n. 59.

² Kommissionens ledamöter voro: dåvar. länsherren öfver Trondhjems län Christian Friis, stiftets superintendent Hans Mogenssøn samt Hans Sigverdssøn och Jens Anderssøn residerende kaniker vid Trondhjems domkyrka (N. Vidensk. Selsk. Skrifter i 19:de Aarhund. 1).

Jämtlands och Härjedalens kyrkor, som framgår af deras bevarade räkenskaper.¹ Den nuvarande kyrkan uppbyggdes på den gamla kyrkplatsen 1775 af bonden Pehr Olofson i Dillne, Oviken.

En ny träkyrka skall ha uppförts i Vemdalen 1624; hon undergick 1672 någon inre uppmålning² och lär flyttats och 1763 ombyggt i åttkant af ryttaren Ol. Månberg från Hackås. Har ett litet midttorn på taket, men fristående klockstapel.

Vid *Storsjö* inom Hede sockens fjällområde byggdes 1751 för de närmaste liggande byarna ett kapell, där gudstjänst förrättades två gånger om året, vid midsommar och Michaelitiden. Först 20 juli 1894 blef *Storsjö* egen kommun. Den nuvarande kyrkan i *Storsjö* är af trä med torn, uppförd år 1812 af byggmästaren Fransman från *Serfsjö*.

I *Tännäs* uppfördes ett nytt träkapell, 16½ aln. långt, 10½ aln. bredt, och invigdes 24 maj 1672. Den nuvarande kyrkan påbörjades 1840, fullbordades 1851, undergick någon ombyggnad 1855 samt invigdes 10 okt. 1858. Ritningen var uppgjord af arkitekt J. A. Haverman. Gudstjänst hölls här tidigare allenast 10 à 12 gånger om året.

Gudstjänsten vid *Ljusnedals bruk* hölls först i en därtill upplåten stuga. Den första kyrkan byggdes 1757 och kyrkogård invigdes 1760. Ombyggd 1796, undergick den förstnämnda år 1902 en genomgående reparation.

Närmare kännedom om kyrkorna och församlingarna är att hämta i *E. Modin*, *Härjedalens ortnamn och bygdesägnar*, Sthm 1902, uppl. 2. ib. 1911, och *J. Lindström-Saxon*, *Jämtlands läns kyrkor*. Hede kyrka är afbildad i *Svenska Turistf. årsbok* 1911, s. 205, *Vemdalens* i samma årsbok 1906, s. 191.

KYRKOHERDAR.

1. **Jogan Jonson** [omkr. 1505-11], kørkia presther i Heida sokn, var omkring 1480 sannolikt kapellan i Sveg (DN 18 n. 106), innan han hit kom. Jämte åtskilliga män från Herdalen i Norge i Trondhjems biskupsdöme beder han i en skrifvelse till riksföreståndaren Svante Sture, att en Simon Jacobsson, som bland dem har ett godt rykte om sig, måtte återfå de penningar, som blifvit honom frantagna i Västerås. Han är utan allt tvifvel den herr Jan, som i ett bref d. 29 juni 1507 bevittnar försäljningen af en hustrupart i västra gården i *Tännäs by* (DN 14 n. 221, 239), ehuru brefvet råkat att bli feldateradt till 1407.

2. °**Martinus** och

3. °**Jonas** af *Tunæus* upptagna utan angifna årtal och därför osäkra.

¹ Bland Jens Michelssons kyrkoräkenskaper för Oviken 1613-1615 förekommer en utgift »10 daler ½ mk 2 sk. till Hede kyrkas byggnad eppter Landzherrenes breff».

² Anno 1672 den 22 sept. kvitterar mästern Petter Knape 16 riksdaler på målningen i kyrkian i Hvedaldalen (ka.). Då tysken F. W. von Schubert besökte Vemdalen på sin resa genom Härjedalen, höll kyrkan på att dekoreras af den begåfvade inhemska kyrkmålaren Pehr Sundin, som han ansåg förtjäna jämföras med framlidne P. Hörberg. (Resa genom Sverige, Norrige . . . åren 1817, 1818 och 1820, öfvers. Bd 2 1825, s. 649).

4. **Magnus Jonæ** [1548], kyrkopräst på Hede, nämnes d. å. i ett permebref, som på Tunæi tid fanns hos bonden Sven Knutson på Hede (T.).

5. °**Olaus** upptages i denna ordning utan årtal af Tunæus. Enligt traditionen lär han ha haft »profetisk anda». Med hänsyftning på den påbörjade grufdriften vid Åreskutan skall han yttrat: »När grå kon kalfvar, så blir mycken dyr tid». Sista söndagen han förrättade gudstjänst och begrafning hade han andäktigt bedt Gud vara honom nådelig, som härnäst afled i församlingen, och innan nästa söndag var han död. (T.)

6. **Peder Andersson** [1587-1611], sognepräst for Heide menighed. Genom permebref från 1587, 1590 och 1604, af hvilka 2:ne funnos hos Pär Engelbrechtsson i Funesdalen och ett hos Sven Knutsson på Hede, har Tunæus bestyrkt hans verksamhet här under dessa år. I Sten Billes register för år 1604-05 förekommer bland domssaker, att Peder Joensson i Vindall (Vemdalen) pliktade 5 daler »for hannd stack her Peder der sammasteds i armen med en knif». Vid den svensk-danska Baltzarfejden år 1611, då isynnerhet Hede socken blef sköflad af svenskarna, och kyrkan afbrändes, mistade äfven herr Peder Andersson hus och gård, hvarför han måste flytta till Trondhjem med hustru och barn och där en lång tid lefva i elände. Kon. Christian IV befaller 13 maj 1613, att herr Peder skall förordnas till khde i Ragunda i st. f. den förrädiske herr Severin Petrejus, som i samma bref erhåller sin afsättningsdom. (Norske registerer 4 s. 494.) Se vidare *Ragunda*.

7. **Anders Olsson** [1617-42], troligen den första khden, som hitkommit efter Baltzarfejden. Sedan den gamla kyrkan med sina bastanta murar blifvit åter i ståndsatt efter branden, var det dock genom socknens förhärjande för sockneprästen hardt när omöjligt att lefva på gällets försvagade inkomster. Vi se af bevarade räkenskaper att samtliga kyrkor i Jämtland och Härjedalen (med undantag af Öfverhogdal) bidragit att åt denne och de följande kherdarna i Hede utgifva vissa belopp i penningar eller däremot svarande spannmål, allt efter pastoratens storlek. Dessa bidrag, den s. k. Hedehjälpen, grundar sig närmast på ett bref af kon. Christian IV 19 febr. 1633, ställdt till landsherren Olof Parsberg och biskopen i Trondhjem, hvilket här nedan aftryckes.¹ Sålunda uppbar herr An-

¹ Brevet, som tydligen föregåtts af någon annan understödsskrivelse, lyder: »Christian IV etc. Vider, at eftersom Hr Anders Olssøn, Guds Ords Tjener til Hede i Herdalen, sig underdanigst besverger over sin Underholds Ringhed, saa og at nogen Løn, som hannem tilforn

ders af Ovikens kyrka från 1626 till 1642 ½ daler årl. och af de mindre kyrkorna hälften. Han arrenderade under flera år framåt en liten gård Väster Backe i Vemdalen.

En dotter *Ingrid*, g. m. efterträdaren.

8. **Oluf Joensson Blix** (1642-52), f. 1590 i Skåungs menighed, i Trondhjems län (enl. ett släktreg.); fadern Jon Olsson Blix var länsman i Ofvandal 1596-1610, där han löst till sig ett hemman. Sonen skall ha blifvit stud. i Köpenhamn och varit kaplan i Norge och synes först kommit till Jämtland för att biträda khden Olof i Offerdal-Alsen. Såsom khde i Hede uppträder han 3 aug. 1642 i ett af honom utfärdadt intyg om prästbordets i Offerdal skogsgränser upp mot Ekeberg, sådana de uppgåfvos af en gammal man, som han skriftade på hans dödssäng. Han uppbar liksom företrädaren Hede-deputatet samt tredje parten af den s. k. ostskatten, hvilken han sista gången kvitterade 1651. Han lefde dock inpå jan. 1652, då han undertecknat en attest: Olaus Jonæ Isogæus pastor Heidensis in Herdalia. Vid Offerdals vinterting 31 okt. 1648 upplästes en arfskifteshandling mellan Helge Jonsson i Enge samt herr Oluf Jonæ i Hede och flera hans syskon.

G. m. *Ingrid*. Då superintendenten P. Steuchius visiterade i Hede 27 jan. 1661 frikallade han hustru Ingrid, herr Olof pastoris relict, från de anspråk, åtskilliga kyrkor i Jämtland förmanade sig halva för den hjälp hennes sal. man uppburit. Hon uppgifves ha varit dotter till Anders Olavi, företrädaren.

Barn: *Hans Blix*, bodde på Messlinge, upptäckte den s. k. Blixgrufvan, och mycken släkt efter honom påstås finnas i Härjedalen; *Maria*, g. m. efterträdaren i pastoratet.

9. **Petrus Joh. Fræstadius** (1652-66), f. omkr. 1620, af bondfolk i Fresta by, Gnarps s:n i Helsingland. Inskrefs såsom stud. i Upsala i maj 1633, men var minderårig, hvarför han ej kunde aflägga studenteden. Var regem. pastor vid Jämtlands regem., när han erhöll Hede pasto-

haver været beskikket, nu forholdes: da bede vi eder og naadigst ville, at I den Leilighed forfarer, og saafremt det sig med hans Underholds Ringhed saaledes forholder, skal hannem gives af hver Kirke saa og Annex, som Formue haver, i Jæmteland og Herdalen, efter som tilforn var beskikket, indtil saalænge nogen Tiende eller anden Leilighed falder, hvortil I hannem da paa vore Vegne haver at forhjælpe for sedvanlig Afgift og siden Kirkerne at være frie for bemeldte Afgift». Trots denna sista vändning i brevet, utgick detta anslag fortfarande till Hedepastorerna ända till senare tid, och borttogs först vid prästlönernas nyreglering på 1870- och 1880-talen. - Så seglifvad kan en kungl. förordning stundom blifva. (Norske Registr., Bd 6, s. 482.)

rat 1652. Han uppbär för detta år tredje parten af ostskatten med 10 lispund 10 mker ost (Hudiksvalls läns landsbok 1652). Under hela sin 14-åriga tid här brukade han några ängslotter vid Wehman under Hede prästbord (Jtl. domb. 1670). Han afled 1666 och omtalas såsom en hederlig och uppbygglig lärare.

G. m. *Maria Blix*, företrädarens dotter, omg. m. efterträdaren Henr. Drake.

Barn: *Ingrid*, f. omkr. 1650, g. m. länsman Anders Olson Drake i Rödön, d. i Hissmon, begr. i Rödö kyrka 30/9 1722; *Petrus*, f. i Hede prästgård, tullnär vid Dufved, bodde sedan i Trång, Alsen, d. 12/5 1739.

10. **Henrik Olai Drake** (1667-1704), f. 1633 i Brunflo, son till prosten Olof Pedersson Drake. Gick i Trondhjems skola och inskrefs ss. stud. i Upsala 30 okt. 1656. Skanspredikant på Frösön 1660. År 1662 14 aug. anmälde herr Hendrik Drake, skanspredikanten i Frösö, hos Hsands konsist., att han på 2 år ingen lön bekommit och anhöll om Konsist. intercession hos Hans excell. guvernören. Dagen förut 13 aug. hade han erhållit collationsbref på regem. pastorstjänsten vid det nykomma rytteriet i Jämtland, enär han presenterat öfverste Börje Månssons bref, att han med honom wäl var content. Khde i Hede 1667. I likhet med företrädaren brukade han i 3 år de omnämnda ängslotterna vid Wehman, men 1670 blef det honom förvägradt och bortslaget, hvarför de, som förvägrat khden, tillhöllos på tinget i Vemdalen 23 sept. 1670 att med sådant afstå och cedera khden hvad som hans antecessor åtnjutit. I sin resa genom Härjedalen 1685 omtalar Urban Hjärne honom såsom en liten lustig man, som undfägnade honom och hans resällskap mycket väl och bjöd på middag här i Hede prästgård 1 sept. s. å. Vid kon. Carl XI:s genomresa här 1686 hade khden ställt upp sina församlingsbor på båda sidor om vägen vid Hede prästgård efter ålder och kön, och vid konungens ankomst uppstämde de Ps. n. 64 Hjälp Gud utaf din nådes tron, hvaröfver Hans Maj:t tillkännagaf nådigt välbehag. Han bevistade gudstjänsten den 11 juni i Hede kyrka, då Drake förklarade såväl ottesångs- som högmässo-texterna. Under sitt samtal med Drake hade Konungen erbjudit honom flyttning till bättre lägenhet, men han afslog det med underdånig tack-sägelse och förklarade sig nöjd med Hede, hvars får han bäst kände.¹ Då han på grund af ålderdom önskade nedlägga sin tjänst, kallade pastoratets allmoge 20 juni 1702 enhälligt sonen till khde, men denne afled blott ett halft år efter tillträdet, hvarefter fadern måste tjänstlös tillbringa sin återstående lifstid först hos sonens efterträdare och sedan hos sin måg

¹ Till minne af sitt besök skänkte kon. Carl sitt porträtt, som ännu pryder Hede kyrka (se *E. Modin*, anf. arb. uppl. 2, s. 180).

komm. Östan Hamberg i Myssjö, där han ock afled pingsttiden 1726 på gården Landsom 93 år gammal.

G. m. *Maria Blix*, företrädarens änka.

Barn: *Olof*, faders efterträdare; *Elisabeth*, g. m. komm. i Oviken-Myssjö Östan Hamberg, d. i Myssjö 8/9 1729.

11. **Olof Henr. Drake** (1704), f. 1670, företrädarens son, gick i Trondhjems skola, sedan i Hsands gymn., inskrefs med tillstånd af Upsala akad. konsistorium ss. student 13 mars 1689, blef välbeställd predikant vid Mässlinge eller Ljusnedals kopparverk här i Hede 1695 och mottog khdetjänsten i Hede efter fadern 1704, men afled redan s. å.

G. 18/2 1696 m. *Christina Flodalina*, dotter till khden Magn. Flodalin i Berg, och omgift med efterträdarna Klingberg och Nording.

Barn: *Maria*, f. 1698, g. m. klockaren Olof Klingberg i Själevad, d. där 28/4 1769; *Henrik*, f. 23/1 1700 i Bergs prästgård, blef komm. i Ramsele.

12. **Nils Klingberg** (1706-25), f. 1674 i Själevad, son af klockaren Olof Persson i Möklinge. Stud. i Upsala 20 nov. 1697, prästv. 1703, skolmästare i Lycksele skola 1704, tillträdde ss. khde Hede pastorat 1706 under konservation. I skrifvelse till konsist. i Hsand 1716 klagar han på sin kapellan L. Offerdalin (se nedan). Han var en vaksam man, mycket sorgfällig om Guds ära, och sedan han förestått församlingen i 19 år afled han med förnöjdt mod 30 april 1724.

G. m. företrädarens änka *Christina Flodalina*, omg. med efterträdaren J. Nording.

Af barnen: *Olof*, f. 1708, landsfiskal och pärlfiskeriinspektör i Jämtland och Ångermanland, d. på sitt hemman Sunnersta i Boteå 30/3 1778; *Salomon*, f. 1710, khde i Ragunda, d. 1766; *Margareta*, g. 3/3 1746 m. komm. i Ytterlännäs Lars L:son Hornæus och omg. 1754 m. hemmansägaren Lars Larsson i Nyland.

13. **Johan Nording** (1726-56). Under hans ämbetstid i Hede uppbyggdes Storsjö kapell, efter att konsist. i Hsand tidigare den 24 mars 1750 gifvit tillstånd att där inviga begravningsplats. Utn. till khde i Brunflo 7 okt. 1756. Se *Brunflo*.

14. Mag. **Nicolaus Svedbom** (1756-63), f. 1711 i Nätra, son af bonden Erik Månsson i Norrsvedje. Inskrifven i Hsands trivialskola 1723, gymn. 1730 och stud. i Upsala 10 sept. 1734, promov. fil. mag. 6 juni 1746, prästv. 1749 på kallelse till adj. i Nora af pastor N. Sundius. Undergick past. ex. 16 jan. 1756 och utn. 26 apr. s. å. till khde i Hede. I mars

1762 begärde han till biträde sin släkting mag. Erik Svedbom, som fick konsist. order att ofördröjligen begifva sig till Hede. Enligt Tunæus lär han varit en from och uppbygglig man. Han träffades af ett slaganfall, hvars följder han genom brunnsdrickning och andra tjänliga medel sökte bota, men som slutligen förorsakade hans död 28 apr. 1763. Vemdalens kyrka ombyggdes och brukskyrkan vid Ljusnedal tillkom under hans pastorstid.

G. 1754 m. *Elisabeth Sundia*, f. i Alsen 2/7 1723, dotter till prosten N. Sundius i Nora, omgift med efterträdaren.

Tr.: De oppositione, præ. *P. Ullén*. Ups. 1744. - De ??????? Gen. 1:2, præ. *A. Boberg*, ib. 1746.

15. **Christopher Sebrelus** (1764-67), f. 24 sept. 1723, föräldrar: khden i Sveg Erik Sebrelus och Elisabeth Huss, khdedotter från Torp. Stud. i Upsala dec. 1738, studerade först juridik och tjänstgjorde som lagmans-skrifvare i Västerbotten, men återvände för att ägna sig åt det lärda facket och disp. pro ex. 1748, samt stannade vid att blifva präst, kallad till adj. af sin svåger khden Jonas Grubb i Sveg. Han prästvigdes sept. 1748; sedermera adj. hos prosten Huss i Selånger 1755 och aflade past. ex. 15 aug. 1763. Vid valet erhöll han de flesta rösterna 29 jan. 1764 och utnämndes till khde i Hede, hvarvid han utfäst sig konservera änkan, som återkallade sin ansökan om dubbla nådår. Men redan 16 juli 1767 afled khden Sebrelus. Under hans tid inträffade två svåra missväxter i orten, under sina ämbetsresor i det vidsträckta pastoratet hade han ådragit sig ohälsa, och efter honom fanns stor gäld, hvarför konsist. tillstyrkte dubbelt nådår för änkan, som här haft att kämpa med fattigdom, utom det att hon förlorat två män, den ena efter 7 och den andra efter 3 års äktenskap.

G. m. företrädarens änka *Elisabeth Sundia*, hvilken af K. Maj:t beviljades extra nådår 10/12 1768.

Tr.: De ritibus templi dedicandi apud veteres Romanos, præ. *P. Ekerman*. Ups. 1748.

16. **Æstan Orstadius** (1770-74), f. 30 dec. 1729, fadern var komm. i Oviken-Hackås Joh. Orstadius, modern Helena Hamberg. Stud. i Upsala vt. 1751, prästv. till adj. åt sin fader i Hackås 1 sept. 1754. Efter komm. P. Festins transport till Sunne erhöll Orstadius fullmakt 21 sept. 1762 å komm. i Hede-Vemdalen. Aflade past. ex. 13 juli 1769 och utn. till khde i Hede pastorat 10 okt. s. å., m. tillträde 1 maj 1770. Då han 10 dec. 1774 afled och änkan med 6 små barn anhöll om extra nådår, förordade

konsist. denna ansökan under påpekande, att Orstadius i 8 års tid suttit här med allrasämsta kaplanslön, 16 öre s:mt af röken, till dess han befordrades till detta lilla pastoratet om 21 mantal, liggande under de norska fjäl- len, samt att han var en trogen lärare, som flitligen undervisat sina å- hörare i ordet och lärdomen samt föreläst dem med goda efterdömen. Som komm. i Vemdalen var kyrkans nybyggnad honom anförtrodd.

G. 1760 m. *Anna Christina Grip*, dotter till kaptenen vid Jämtl. regem. Daniel Grip; hon afled hos sin son Daniel i Sunnanåker, Ytterlännäs 20/3 1813.

Barn: *Daniel*, f. 1761, komm. i Ytterlännäs, sist khde i Gudmundrå, d. 1840; *Johan*; *Olof*; *Helena Kristina*, f. 1764, g. 10/12 1786 m. länsman Lars Bergfelt; *Brita Elisabeth*, g. m. länsman i Sveg Vallin, boende å Nilsvallen.

17. **Carl Wagelin** (1777-92), f. aug. 1725 af bondeföräldrar i Vagle by på Frösön. Inskrefs vid 9 års ålder där i skolan, kom till Hsand 19 år gammal och till Upsala vt. 1748. Erhöll en kondition i Södermanland och blef prästv. i Strängnäs 1755, kallad till huspredikant af öfverstinnan Inga Starenflycht, f. Franc. Återkommen till hembygden blef han först adj. åt komm. E. Backman på Frösön 1757 samt åt komm. Nordin i Alsen 1766; past. ex. 12 juli 1769 och efter mycket valkrångel och klagomål utnämnd till komm. i Berg-Rätan 20 aug. 1774 samt slutl. khde i Hede 31 juli 1776, tilltr. 1777. Genom sitt vistande i högre kretsar hade han vunnit en viss märkbar förfining i sitt sätt. Afled 27 okt. 1792.

G. 1) 14/2 1772 m. *Anna Elisabeth Hofverberg*, f. 25/10 1744, dotter af kapten Carl Hofverberg och Kristina Huss, khdedotter i Berg, d. 5/9 1783.

2) m. *Brita Christina Valanger*, omg. 1794 m. eftertr. khden Jon. Svedberg.

Barn i förra giftet: *Brita Christina*, f. 11/6 1774, v. i Lits prästg. 12/3 1794 m. korporalen vid Jämtl. dragoner, sedan löjtnanten Berndt Joh. Örbom; *Catharina Elisabeth*, tv. f. 15/4 1776, g. 24/8 1797 i Smedsta, Lit, m. dåv. fältväbeln Gustaf Hæggeroth; *Carl*, tv. f. 15/4 1776, d. 5/5 1777; *Anna Märta*, f. i Hede 1/8 1778, d. 6/2 1785; *Magdalena*, f. 16/8 1779, g. 1801 m. landsfiskalen mag. Joh. Sam. Hofverberg, d. å Rödöfors i Västerbotten 27/6 1811; *Carl*, f. 3/1 1782, komm. i Hede;

i senare giftet: *Anna Johanna*, f. 18/6 1788, g. m. prosten och khden i Rödön Per Staaff, d. 12/1 1856.

18. **Jonas Svedberg** (1794-1808), utn. khde i Hede, Vemdals och Tännäs församlingar 21 aug. 1793, tilltr. Svegs pastorat 1808, se *Sveg*.

19. **Johan Christopher Ruuth** (1808-22), f. 7 dec. 1767 i Näskotts s:n å Faxälfven, son af majoren vid Jämtl. regem. Erik Johan Örbom och Helena Ruuth, dotter af öfverstelöjtn. Gustaf Ruuth och Helena von der Hude. Genomgick Frösö skola, kom 1783 till Hsand gymn. och blef

stud. i Upsala 1787. Efter att ha innehaft åtskilliga informatorsplatser i Ångermanland, prästv. han under antagande af sin moders namn 9 dec. 1792 på kallelse till adj. af khden i Sveg Pehr Rissler och förordnades vid hans död till nådårspredikant. Blef 21 okt. 1795 kapellpred. i Linsell och 17 nov. 1803 brukspredikant vid Graninge i Sollefteå. Past. ex. 14 mars 1806; efter 5 års vistande vid Graninge utn. till khde i Hede 25 maj 1808, där han verkade i 14 år ss. en trogen herde och ömsint människovän. Han åtnjöt ovanligt god hälsa, men insjuknade 16 juli 1822 och afled samma dag af slag i sitt 55 ålders år.

G. 1) på Faxälfven 4/8 1796 m. *Catharina Maria Martinell*, f. 1773, dotter af bruksinspektör Martinell och Cath. Christina Sedin; d. i barnsän 26/11 1813.

2) 1815 m. *Elisabeth Margareta Nordenström*, f. 1784, dotter af prostén Olof Nordenström i Offerdal; d. 26/10 1825 i Hede.

Barn i förra giftet: *Catharina Helena*, g. 6/11 1818 m. khden i Mo Michael Huss; *Johanna Gustafva*, f. 11/1 1800, g. m. komm. i Hede, sedan i Torsåker i Ångermanl. Israel Næslund; *Erik Gustaf*, f. 17/11 1804, stud. 1822, gardist, d. 1834; *Jacob Efraim*, f. 22/4 1808 i Graninge, gymnasist i Hsand 1825, reste till Finland med en teatertrupp, kom sedan till St. Petersburg, där han blef lärare och sist titulärråd; *Kristina Margareta*, f. 29/3 1810 i Hede, g. 1833 m. bokbind. Carl Gust. Högström i Östersund; *Carl Johan*, f. 18/8 1812, stud. 1830, d. i Sthm på Stallmästaregården för egen hand 28/12 1832; *Maria Elisabeth*, f. 26/11 1813, d. 12/1 1815;

i senare giftet: *Sara Elisabeth*, f. 7/1 1816, d. 10/1 s. å.; *Sara Maria*, f. 19/4 1817, g. m. khden Ol. Jakob Weider i Sunne; *Johan Olof*, f. 2/11 1819, sockenpred. i Multrä, d. 10/1 1853; *Johan Christoffer*, f. 9/2 1823 posthumus, khde i Stöde. (*Ahlström*, Norrl. slägter.)

20. Mag. **Erik Gustaf Engström** (1826-28), f. 5 okt. 1785 på Frösön, son af expedit. befallningsman och magasinförvaltaren Isak Engström och Margareta Wendla Wasell, boende på Hof. Efter studier i därvarande skola blef han stud. vid Upsala univ. 1802, förordn. vt. 1805 och 1806 till v. kollega i Frösö. Disp. pro ex. i Upsala 1808 och kom efter några års konditionerande till Lund, där han inskrefs ss. stud. ht. 1811 och efter år 1812 fullbordade akad. prof promov. till fil. mag 1814. Äfven under 1812 och 1813 hade han tidvis förordnande som v. kollega. Prästv. 13 juli 1814 till pastorsadj. i Torp; utn. komm. i Hede 10 dec. 1817. Under den tid han innehade denna syssla, erhöll han dubbel tjänsteårsberäkning på grund af därmed förbundna mödor och besvärligheter. Han var ock den första komm. i Vemdalen, som fick åtnjuta ett iordningställdt komministersboställe »upp i Åsen». Efter aflagd past. ex. 1822 utn. khde i Hede 30 juli 1823, tilltr. maj 1826. Genom mångfaldiga ådragna förkylningar under sina dryga ämbetsresor förlorade han sin hälsa och afled af lungshot 14 juli 1828, närmare 43 år gammal.

G. 19/10 1815 i Torp m. efterlevande maka *Carolina Sundqvist*, dotter af handl. Sundqvist i Sundsvall och Märtha Grafström.

Barn: *Carolina Gustava Desideria*, f. 5/2 1816 i Torp, d. 14/1 1821 i strypsjuka; *Carl Gustaf Julius*, f. 27/4 1818 i Vemdalen; *Marta Margareta Charlotta*, f. 16/11 1820, g. 15/5 1842 m. handl. i Östersund Joh. Oscar Winnberg, d. 13/4 1874; *Isak Gustaf Laurentz*, f. 19/10 1822, *Carl Fredrik Julius*, f. 9/7 1826 i Hede, d. 27/7 1827.

Tr.: *Bibliotheca critica historicorum*, præs. *E. M. Fant*, Ups. 1808. - *De etymologia linguæ græcæ*. p. 11. præs. *M. Norberg*, Lundæ 1812.

21. **Olof Gustin** (1831-33), f. 30 maj 1789 i Brunflo, där fadern kyrkovärden och bonden Olofsson i Optand och hans hustru Karin Jönsdotter lefde till hög ålder. Efter studier i Frösö och Hsand blef han stud. vt. 1811, prästv. i Västerås 31 jan. 1813 till huspredikant hos löjtn. Tersmeden och tillika adj. i Tillberga förs. 25 febr. 1814. Kärleken till hembygden och önskan att vinna en bestämdare verkningskrets föranledde honom att söka en ledig befattning som socknepredikant i Lockne, hvartill han utn. 11 febr. 1815, tillika socknepred. i Näs 13 sept. s. å. Han bodde i Långänge 1821. Komm. i Hede-Vemdalen 19 maj 1824, tilltr. 1826. Efter 18 juni 1825 aflagd past. ex. utn. apr. 1829 till khde i Hede pastorat, tilltr. 1831 och rättfärdigade det förtroende församlingen hyst till hans skicklighet och redbarhet. Hans tid blef dock här kort. Oaktadt sitt friska och lifliga yttre hade han en svag hälsa, och en ådragen förkylning nedlade honom på dödssängen. Afled 21 dec. 1833.

G. 1816 m. *Eva Juliana Löfberg*, f. 1799, dotter af fräsekamrer O. Wilh. Löfberg på Hedensberg, Västmanland. Hon blef omg. 13/10 1840 m. komm. i Tillberga Johan Georg Östberg, som pingstafton 1849 dränkte sig. Själ omkom hon genom drunkning i Ålands haf vid Finska kusten s. å. under en storm (*Ljungberg*, Westerås stifts herdaminne).

Barn: *Sophia Wilhelmina*, f. 27/11 1818 i Lockne; *Magnus*, f. 1820, furir, d. i Ljusdal 14/10 1895; *Olof Gustaf*, f. 4/5 1821 i Långänge; *Karolina Margareta*, f. 1823; *Hedvig Eleonora*, f. 11/7 1826 i Vemdalen, d. 11/2 1827.

22. **Olof Nordenson** (1836-46), khde i *Resele*.

23. **Erik Julin** (1847-54), sist khde i *Anundsjö*.

24. **Johan Peter Wikström** (1857-1900), f. 25 apr. 1809 i Hernösand, son af guldsmeden P. Wikström och Margareta Stockhus. Stud. vt. 1829, prästv. i Säbrå 6 juli 1834 till past. adj. i Sveg, efter ett förordn. ss. v. komm. i Hede sommaren 1836, åter past. adj. i Sveg, vakans-pred. vid Hallens sacellani från början af år 1839, t. f. pastor i Sunne 7 sept. 1842, komm. adj. i Hackås 1847, aflade past. ex. okt. 1849, past. adj. i

Refsund juni 1853, i Berg okt. s. å. Efter en lång process, hvarunder pastoratet stått obesatt, utn. khde i Hede 27 juli 1857, tilltr. omedelbart. Såsom stiftets senior afled han 11 okt. 1900, 91 år 5 mån. 16 dagar. Mänskligt att döma, bör det ej väcka förvåning, om efter den gamles långa arbetsdag brister i de fem församlingarnes skötsel, i kyrkobokföringen o. d. kunnat påvisas. (Minnesteckn. vid prästmötet 1904.)

G. 18/8 1840 m. *Eleonora Lovisa Grundahl*, f. 1807, dotter af prosten i Sunne Nils Grundahl och Sabina Sundell.

Barn: *Karl Teodor*, f. 21/7 1841, d. 20/4 1842; *Amalia Sofia*, f. 6/12 1842, g. m. handlanden August Backlund i Hsand; *Ida Eleonora Margareta*, f. 3/12 1843, g. 9/7 1861 m. provinsialläk. i Umeå, sedan i Nås Joh. Alfr. Westman; *Selma Johanna*, f. 10/2 1845, g. 8/7 1869 m. handl. S. N. Eriksson i Floda, Dalarna; *Tekla Karolina*, f. 15/4 1847, g. 1874 m. skollärare Olof Nordin i Hede; *Johan Axel*, f. 27/8 1849, länsman i Ström, d. gm själfmord 1887.

25. **Per Olof Carlsson** (1903-), f. i Frösö 22 nov. 1861, son af sockenskräddaren Carl Sivertsson och Brita Mårtensdotter. Efter studier i Östersund stud. i Upsala ht. 1883 och efter där aflagda teologiska examina prästv. 6 juni 1890, utn. v. pastor i Sorsele 26 juni s. å. Kapellpred. i Tärna 16 juli 1897, tilltr. 1898, utn. khde i Hede 27 juli 1901, tilltr. 1903, utn. till kontraktsprost öfver Härjedalens kontrakt 1919.

G. 18/2 1891 m. *Selma Kristina Johanna Fjellström*, f. 9/1 1865 i Arvidsjaur, dotter af khden C. N. Fjellström i Sorsele och Kristina Sofia Westerlund.

Barn: *Dagmar Brita Kristina*, f. i Sorsele 5/1 1892, folkskollär:na i Nacka, g. 1/10 1921 m. Erik Olof Leonard Behm, e. o. hofrättsnotarie, Sthm; *Karl Birger Nikolaus*, f. 11/5 1894, d. 19/2 1897; *Erik Gustaf Robert*, f. 2/5 1896, ordin. folkskollärare å Skaftö, Fiskebäckskil; *Sigrid Augusta Johanna*, f. i Tärna 4/4 1898, stud., lärar:na å Skaftö; *Hildur Berta Sofia*, f. 16/6 1900, realstud., vik. folkskollär:na i Vemdalen; *Agnes Selma Karolina*, f. 9/6 1902, stud.; *Ingrid Cecilia Maria*, f. i Hede 4/11 1904; *Karl Olof Martin*, f. 10/11 1907.

KOMMINISTRAR.

1. **Christian Hofverberg** (1680-85), f. 24 nov. 1657; fadern var khden i Berg Joan Sigvardi. Inskrefs i Ångermanlands nations matrikel i Upsala 1675 och ss. student vid universitetet 16 jan. 1676. Utn. till komm. i Hede 1680 och blef genom sin broder Hans' bemedling anställd ss. regementspräst vid generalmajor Gyllenpistols skånska kavalleriregemente 1685. Efter afresan stod han i korrespondens med de norrländska myndigheterna angående ouppgjorda affärer, men afvisade i ampra skrifvelser krafven. Var död före 1712.

G. 26/3 1682 m. *Ingrid Svedin*, dotter af khden i Ytterhogdal Andreas Olai, omg. m. khden i Slågarp, Skåne, Sven Karström, änka andra gången 1724 och lefde ännu 1728.

2. **Erik Laur. Fischerus** (1686-1705), bondson från byn Fiskia i Gudmundrå; stud. i Upsala 8 nov. 1667, kollega i Hsands skola 1677, prästv. 10 juni 1679. Han efterträddes i kollegabefattningen vid skolans 1. klass af Daniel Hernodius, som därtill utnämndes i augusti 1686, men dom. Fischerus uppehöll lägenheten långt på hösten, förrän han tog emot sacellanien i Hede (Hdpr. 19/2 1694). Han lefde illa och förstörde mer än uppbyggde församlingen, så att han efter mottagna varningar slutligen afsattes från kall och syssla 1705, samt lär sedan försörjt sig med barnaundervisning till sin död. Ogift.

3. **Joan (Jöns) Flodalin** (1705-11), f. 1678 i Lockne, föräldrar voro därv. komm. sedan khden i Berg Magnus Flodalin och Kerstin Hofverberg. Kom med goda vitsord till Upsala och inskrefs vid universitetet 19 dec. 1698. Blef adj. i Ragunda 1703, och tillträdde som komm. i Hede 1705. Afled 1711.

G. m. *Magdalena Hök* från Söderhamn.

4. **Lars Offerdalin** (1713-18) hitkom som komm. i Hede efter sin svåger Flodalin, efter att ha varit adj. åt sin fader, komm. i Hackås Dan. Offerdalin. Khden Nils Klingberg klagade i bref 28 juli 1716 till konsist., att Offerdalin 1) trettondag jul 1715 omlyst predikan vid annexan Tännäs, hvarigenom församlingen vid bruket Ljusnedal blef utan gudstjänst, och upprepat samma förseelse 1716, hvarigenom några gamla kommunikanter lämnats utan Herrans nattvard, 2) att han är mycket benägen till slagsmål, och att han en söndags-afton inläst och illa handterat en bonddräng, 3) att han bannat ringaren, för det att denne icke tog ordre af honom om ringningarne på helgdagarne, 4) att han brukar onyttigt tal till de sofvande. e. g.: Sitt där som ett svin, item sof i h-te, 5) att han fråntagit khden en ordre från högste ombudsmannen ang. förbud mot privat kommunion och barndop, samt 6) att han predikat i Funesdals by och icke i Tännäs kyrka på 1. sönd. efter Påsk samt förrättat kommunion för unga och gamla i byarne. Konsist. kräfde förklaring, »kunnades han därvid bruka all görlig korthet och en konsiderat penna». Vid 1717 års prästmöte klagade han på befallningsmannen Elf, att han ej utbetalte hans lön, 108 dlr kmt, i så god tid, att han kunde subsistera vid sin tjänst, och erhöll äfven löfte att vid någon ledighet blifva hulpen ifrån den fattiga sacellanien i Hede. Han blef ock 1718 kollega i Hsands skolas 3. kl. och sist komminister i Bygdeå-Nysätra, se vidare *Bygdeå*.

5. **Nicolaus Westerlind** (1718-49), f. 1681 på Frösön, son af

bonden Olof Nilsson i Westerhus. Efter studier i Frösö skola kom han 1701 till Hsands gymn., blef stud. ht. 1705, prästv. till adj. i Rödön 1708, därefter v. komm. och nådårspred. i Lit 1715, hvilken tjänst han hoppades vinna genom giftermål med den aflidne komm. P. Klockhoffs dotter, men denna förhoppning gick om intet genom en annans utnämning. Motsträfvig fick han i maj 1717 skarp order att antaga adjunktur i Tuna, men redan 7 nov. s. å. begärde han att befordras till kapellan i Hede, och konsist. beslöt 27 nov. att strax bevilja denna ansökan och därå meddela honom fullmakt, tilltr. 1718. Han anhåller i sept. 1731 om befordran till roligare lägenhet, då han vid tilltagande år ej längre förmår uthärda de långa och svåra resor, som i pastoratet förefalla (Hdpr 22/9 1731). Khden i Hede J. Nording notificerar komm. Westerlinds 26 april 1749 timade dödsfall.

G. m. *Margareta Backman*, dotter till komm. Johan Backman i Ljusdal.

6. **Petrus Festin** (1750-62) erhöll fullmakt som kapellan i Hede 14 febr. 1750, tilltr. komministraturen i Sunne 1762. Lämnade Tunæus uppgifter om Hede prästerskap för hans herdaminne. Se vidare *Sunne*.

7. **Æstan Orstadius** (1762-70), utn. khde i Hede pastorat, se ofvan n. 16.

8. **Erik Mört** (1771-89), f. 24 maj 1740 på Alnön, son till komm. Er. Mört och Anna Thelberg. Stud. vt. 1762, prästv. i Hsand 23 dec. 1764, kallad till adjunkt åt khden Chr. Sebrelius i Hede mot en utlofvad lön af 200 dlr kmt, utn. till komm. här 25 apr. 1770, tilltr. 1771. Khden Wagelin hade anmält sin komm. för benägenhet till ett öfverflödigare nyttjande af starka drycker, och då biskop Hesselgren 18 mars 1781 visiterade här i Hede, vidgick komm. Mört att han visat svaghet därutinnan, men förmodade, att ingen kunde tillvita honom att annorlunda än med nykterhet hafva fullgjort sitt åliggande vid ämbetsförrättningar, och framkallade församlingsbors utsago öfverensstämd med komministerns. Konsist. dömde honom dock till 4 månaders suspension, räknadt från början af juni månad 1781 till 1 okt., under hvilken tid han skulle afhålla sig från kyrkliga förrättningar och khden Wagelin iakttaga hans lefverne. Återfick därefter tjänsten, men blef år 1786 ånyo anklagad för liknande förseelse, hvarigenom han försummat 2 predikningar, en i Hede och en i Vemdalen. Han afsattes för oordentligt lefverne 1789, lefde sedan af hemmansskötsel i Sarfsjöarne under mycken möda och fattigdom. Sjuknade 18 apr. 1801 af svullnad i tummen, som slog sig uppåt armen och

sidan (blodförgiftning), utstod med tålmod plågorna och afbidade med gudeligt sinne sin förlossningstimme, som inträffade 5 juni 1801.

G. 6/6 1797 m. sin hushållerska *Ingrid Sjulsdotter* fr. Hån, Holms s:n; d. 5/6 1825 i Hede 78 år, barnlös.

9. **Jonas Svedberg** (1789-94) här khde n. 18, sist i *Sveg*.

10. **Gudmund Hedenstedt** (1794-1809), utn. komm. i Hede 20 aug. 1794, tillträdde komministraturen i Berg-Rätan 1 maj 1809, se *Berg*.

11. **Carl Wagelin** (1811-17), f. 3 jan. 1782 i Hede, son af khden Carl Wagelin härst., reste till Greifswald och inskrefs först vt. 1801 ss. stud. vid Upsala univ., prästv. 1807 till adj. i Hackås, utn. till komm. i Vemdalen 1810, tilltr. 1 maj 1811; erhöll på begäran afsked från denna tjänst i febr. 1817 med tillstånd att bära prästerlig dräkt.

G. m. *Catharina Märta Engström*, f. 1786, syster till efterträdaren; d. i Vemdalen 20/9 1821 af vattusot, 34 $\frac{3}{4}$ år.

Barn: *Elisabeth Margareta*, f. 27/12 1812 i Hede, d. 5/3 1813; *Christina Margareta*, f. mars 1814, d. 16/5 s. å.; *Wendela Sophia*, f. 14/8 1815; *Elisabeth Margareta*, f. 19/10 1820 i Vemdalen, g. m. kronolänsman Carl Fredr. Lund i hans 2. gifte.

12. Mag. **Erik Gustaf Engström** (1818-26), khde här i *Hede* se ofvan n. 20.

13. **Olof Gustin** (1826-31) äfven khde i *Hede* n. 21.

14. **Israel Næslund** (1831-36), utn. komm. i Hede-Vemdalen 3 mars 1830, tilltr. 1 maj 1831, komm. på Frösön 1836, sist komm. i Torsåker-Ytterlännäs, se *Torsåker*.

15 **Michael Flodin** (1836-41), f. 30 aug. 1802 i Attmar; föräldrarna voro bondesonen Pehr Larsson och Catharina Michaelsdotter i Fjolsta. Stud. 1827, v. kollega i Sundsvall fr. 1 nov. 1830, prästv. 24 juni 1832, till komm. adj. i Attmar, past. adj. i Stigsjö nov. 1833, tilltr. komm. i Vemdalen 1 maj 1836. Afled därstädes 12 jan. 1841.

G. i Vemdalen 15/1 1837 m. *Christina Marg. Lundahl*; vigseln förrättades af khden i Hede O. Nordensson, som äfven begrof henne, då hon afled i Resele.

Dotter: *Catharina Rosina*, f. i Vemdalen på Sörmon 7/6 1840, g. 1869 m. organisten och skolläraren Pehr Sellgren i Resele.

16. **Erik Sparrman** (1842-57), brukspredikant vid Ljusnedal, utn. till komm. i Vemdalen okt. 1841, tilltr. 1 maj 1842, utn. nov. 1855 till komm. i Ås, tilltr. 1857, se *Rödön*.

17. **Erik Olof Philip Tannlund** (1857-60) erhöill fullmakt ss. komm. i Hede-Vemdalen 29 sept. 1856, tilltr. 1 maj 1857, sist komm. i Tuna-Attmar, se *Tuna*.

18. **Olof Lindblom** (1860-62) befullm. komm. i Hede nov. 1858, tilltr. 1860, erhöill på begäran afsked från prästämbetet 1862. Efter att en tid ägnat sig åt skolans tjänst, begärde och återfick han prästämbetet 18 sept. 1874. Sist kapellpred. i Trehörningsjö, se *Gideå*.

19. **Reinhold Malte Victor Matthiesen** (1862-69) erhöill 23 juli 1862 fullmakt på sacellanien i Hede-Vemdalen, som tillträdde följande 1 sept. Kallad af domkapitlet i Hsand till konsistorienotarie 22 juni 1869, tilltr. 1 aug. s. å., se vidare *Konsistorienotarier*.

20. **Jon Bergstrand** (1871-73), befullm. komm. i Vemdalen 3 aug. 1870, utn. komm. i Alanäset 29 maj 1873, se *Ströms* pastorat.

21. **Nils Löfvenmark** (1877-83), befullm. komm. i Vemdalen 15 dec. 1876, utn. khde i Sveg 18 aug. 1881, tilltr. på förordn. 1 maj 1883. Se *Sveg*.

22. **Anders Johansson** (1883-87), komm. i Vemdalen 13 nov. 1882, tilltr. 1 maj 1883. Utn. khde i *Skorped*, där han tilltr. 1 sept. 1887.

23. **Karl Otto Fredrik Wimmercrantz** (1888-93), utn. komm. i Vemdalen 4 dec. 1887, tilltr. 1 sept. 1888, khde i Alsen 29 apr. 1893 och mottog tjänsten på förordnande 1 aug. s. å. Se *Offerdal*.

24. **Axel Herman Thorelli** (1894-1901), komm. i Vemdalen 23 dec. 1893, uppehöll tjänsten på förordnande under ecklesiastikåret 1894-95, kapellpredikant i Holmsund 26 juli 1901. Se *Umeå*.

25. **Erik Gotthard Ericson Hammar** (1902-16), f. 6 maj 1871 i Hälsingborg, son till stationsinspektoren Aron Ericsson och Aurora Mathilda Hammar i Grillby, Villberga. Stud. i Upsala (Upplands nat.) ht. 1894, men öfvergick vt. 1899 till Norrlands nat.; med befrielse fr. prakt. teol. ex. prästv. 30 maj 1901, fullm. ss. komm. i Vemdalen 22 febr. 1902. Frånträdde denna tjänst 1 juni 1916 och flyttade till Salbohed för att vid vårdanstalten där fortsätta den verksamhet, han haft vid Floda-kolonien i Vemdalen.

Vigd 246 1902 i Vemdals kyrka m. *Tyra Märta Eva Johanna Wærn*, f. 17/1 1878, dotter af stationsinspektör John Isak Wærn och Eva Charlotta Pistolskiöld.

Barn: *Erik Fahle*, f. 27/5 1903 i Vemdalen; *Bror Bertil*, f. 14/2 1905; *Märta Margareta (Greta)*, f. 25/7 1907.

KOMMINISTER I TÄNNÄS.

Svante Julius Svenström (1903-09), f. i Karl Johans förs. i Göteborg 28 juli 1862, son till arbetaren Niklas Svensson och Elisabet Ström. Efter studier i Göteborg stud. i Upsala vt. 1885, afl. där de teologiska examina jämte folkskollärareex. och prästv. 31 maj 1892 i Hsand. Han hade af sin moder genom hennes schartauanska fromhet tidigt erfarit djupa intryck, men ock i arf fått ett skickersedigert anlag för själssjukdom. Här i stiftet började han sin prästerliga bana i Nordingrå. Från 1 jan. 1899 blef han e. o. prästman i Tännäs, Ljusnedals, Storsjö och Hede lappförs., hvarest ett vidsträckt fält öppnade sig för hans nästan febrila verksamhet. Församlingarnas kyrkböcker, som under längre tid befunnit sig i oordnad skick, ersattes med nya af hans hand. En kraftig impuls gaf han äfven åt församlingarnas skolväsende. Då den e. ordin. tjänst, han beklädde, förändrades till komministratur, blef han ock därtill 1902 utsedd med tilltr. 1 maj 1903. Men länge dröjde det ej, förrän hans verksamma ande fördystrades. Sommaren 1907 måste han begära tjänstledighet. I dec. 1908 bereddes plats för honom å Upsala hospital och där afled han 15 nov. 1909. Se Handlingarna vid Hsands stifts prästmöte 1911, där minnestecknaren Olof Arbman utförligare skildrat hans vemodiga saga.

G. 4/8 1905 m. *Gertrud Maria Charlotta Wærn*, f. i Sala 15/3 1876.

BRUKSPREDIKANTER VID LJUSNEDAL.

1. **Henrik Drake**, khden i Hede, var här den första predikanten redan före år 1683, ty vid en inspektion vid bruket 3 jan. s. å. heter det, att predikandet vid bruket tillåtes pastor i Hede Henrik Drake emot vdergällning, efter han härtill gjort tjänst, och 27 juli 1687 beviljas honom för de 10 predikningar om året, han här håller, 100 dlr kmt. På samma gång aflönas en person Sven Holm med 1 t:na spl för att hålla prästtjänst eller morgon- och aftonbön. År 1692 12 sept. afgår emellertid till superintendenten Steuch begäran om att komministern i församlingen måtte få bo vid bruket.

2. **Olof Drake** (1695-1704), son till företrädaren. I st. för den föreslagna komminister-flyttningen synes han år 1695 blifvit här anställd ss. brukspredikant. När han efter fadern mottog khdebefattningen i Hede, återgick man till den tidigare anordningen.

Efter en lång mellantid, hvarunder föga höres om gudstjänsterna vid bruket, börjar frågan om en särskild brukspredikants anställande vid Ljusnedal åter fram-

skymta. Då biskop O. Kiörning på riksdagen år 1762 framlade sitt förslag om att lapparnas i Hede, Oviken och Undersåker själavård kunde förenas med brukspredikantsysslan i Ljusnedal¹, måste frågan tidigare varit å bane. Men först i en skrifvelse, dat. 16 dec. 1767, andraga intressenterna uti Ljusnedals koppar- och järnverk brukspatron Nils Södergren och inspektör Lars Wahlqvist hos Hsands konsist., huru lägenheten fordrade, att en brukspredikant vid bemälda verk anställes. Frågan hade varit flera år påtänkt, men genom brukspatron Hindrik Strandbergs död och flera mötande hinder ej kommit till fullbordan. Så mycket snarare borde anstalt härom göras, sedan K. Maj:t förordnat att samma prästman skall för lapparnas i Hede själavård af kronan årligen njuta 6 t:r spl, 30 dlr k:mt och prästrättigheter af dessa lappar. Bruket utfäste sig ock att förse brukspred. med boställe och mulbete för 2:ne kor och tjänlig mark till uppodling jämte 300 dlr s:mt af bruksägarna samt af bruksarbetarne 342 dlr 16 sk. - I sitt svar betygar konsist. med synnerligt nöje, huru samtliga herrar intressenter uti Ljusnedals koppar- och järnverk med berömlig sorgfällighet låtit sig angeläget vara, att beförda saken därhän, att brukspredikant anställes vid berörda verk, beläget ifrån moderkyrkan 6 1/6 mil besvärlig fjällväg och ifrån Tännäs 1 1/2 mil. På grund af de svåra vägarna skulle brukspredikanten äfven få betjäna bruksförsamlingen med liks begrafning. (Hdpr. 10/2 1768.)

3. **Paul Wagenius** (1770-92), f. i Lockne 1737; stud. 1763, på kallelse af khden P. Rissler i Sveg till adj. prästv. i Hsand 24 apr. 1768. Kallad till brukspredikant vid Ljusnedals bruk, utn. härtill af konsist. 22 sept. 1770, jämte den därmed förbundna tjänsten att vara pastor Lapponum.² Utom ständig gudstjänst vid bruket ålåg honom att några gånger om året besöka Storsjö kapell och betjäna de kringboende lappar, som där hade sin samlingsplats, och där äfven en lappskola fanns under en lapp-kateket Råmarks ledning. Som det synes, kommo de världsliga sysslorna senare att hos Wagenius öfverflygla de andliga, ty brukspatron Södergren inger i slutet af 1788 klagomål hos konsist. öfver brukspred. för uraktlåtenhet i ämbetsgöromålen och försämrad disciplin emot förr, »i synnerhet sedan W. emottagit själfva brukets styrsel, hvilken befattning vore hinderlig uti brukspredikantens egentliga sysslan». Konsist. infortrade Wagenii förklaring (Hdpr. 7/1 1789) och antyder honom i bref 7 apr. 1790 att nedlägga bruksstyrelsen eller åtminstone inskränka den så mycket det är förenligt med hans syssla som brukspredikant. Senare synes patron Södergren återkallat sin anmälan. Wagenius afled 8 sept. 1792.

G. m. *Margareta Christina Biberg*, f. 1747, dotter till ext. pred. Carl Biberg i Selånger, omg. 2/4 1800 m. häradsh. P. Hofverberg; d. 20/4 1817.

Barn: *Sven*, jordbrukare i Funäsdalen; *Per*, tingsskrifvare; *Jan* och *Karl*; *Karin*, *Brita Stina* och *Gertrud Greta*.

¹ E. Haller, Sv. kyrkans mission i Lappmarken. Sthm 1896, s. 59.

² Wagenius' första berättelse till Lappmarks Direktionen är dat. 18 sept. 1771. E. Haller, anf. arb., s. 59).

4. **Daniel Orstadius** (1792-1806), se khdar i *Gudmundrå*.

Under 1806-21 var ingen särskild brukspredikant här anställd.

5. **Erik Sparrman** (1821-42), prästv. 17 juni 1821 till pred. vid Ljusnedals bruk; tilltr. som komm. i Vemdalen 1 maj 1842, se ofvan.

6. **Jonas Bosén** (1842-44), f. 20 mars 1811 i Berg, prästv. 24 febr. 1839, v. komm. i Vemdalen 10 febr. 1841, past.adj. i Hede 1 maj 1842, brukspred. vid Ljusnedal 7 sept. s. å.; blef därefter v. kapellpred. i Stugun 21 febr. 1844, men nådde ej någon ordin. prästerlig befattning, oakadt han oafbrutet innehade förordnande ända in på 1870-talet (HSM 1874). Afled ss. gårdsägare i Östersund 27 nov. 1890.

7. **Jakob El. Gran** (1845-55), sist khde i *Rödön*.

8. **Olof Abraham Staaf** (1857-63), sist khde i *Offerdal*. Han var den sista predikanten vid bruket, hvilket sedan nedlades. (Se *Modin*, anf. arbete.)

PREDIKANT VID STORSJÖ KAPELL.

Carl Wilhelm Petré (1832-37), prästv. 24 juni 1832 och på egen begäran förordn. till predikant enbart vid Storsjö kapell, som det säges utan lön, endast med rätt att räkna tjänsteår, hvilket förordnande han innehade till 1837 års slut. Såsom ordin. kapellpredikant i Holm inom Indals pastorat sökte och erhöll han förslagsrum 1853 till den då ledigförklarade kyrkoherdebefattningen i Hede, och hade sannolikt också erhållit pastoratet, såvida icke hans motståndare på allt sätt sökt genom klagomål förhåla val och utnämning, och han själf dessförinnan funnit sin död vid ångfartyget Umeås undergång 25 nov. 1856. Se vidare *Indal-Holm*.